

LIKOVNI SUSRET
KÉPZŐMŰVÉSZETI TALÁLKOZÓ
SUBOTICA

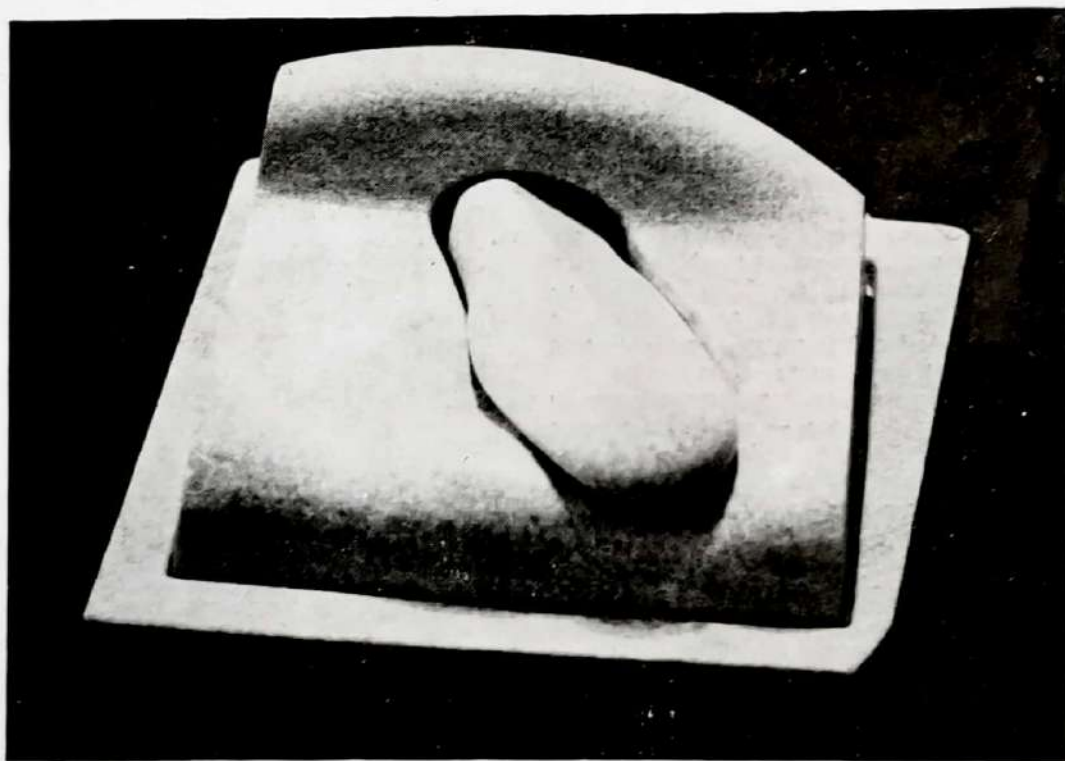

LIKOVNI SUSRET
KÉPZŐMŰVÉSZETI TALÁLKOZÓ
SUBOTICA

1/3

1984.

SAVA HALUGIN

U vojvodanskim i jugoslavenskim likovnim tokovima, skulptorsko delo subotičkog vajara Save Halugina, egzistira od početka sedamdesetih godina. Posle okončane beogradske Akademije njegovo delo je bilo obeleženo blago stilizovanim, figurativno shvaćenim formama (portreti, animalni motivi) da bi se logikom razvoja ubrzo transformisalo u neuobičajene formalne sklopove apstrakcijskog usmerenja. Upravo, tim apstraktnim formama Halugin se izborio za ugledno mesto u našem vajarstvu i »uhvatio korak« sa aktuelnim stremljenjima. Istovremeno, pojavljivanje Save Halugina i još nekolicine mladih vajara (kao što su Marinkov, Kojić, kasnije Šuput) značilo je tih sedamdesetih godina jedan nov i neočekivani polet skulptorske umetnosti, koja do tada u Vojvodini nije imala ni kvalitativan niti kvantitativan domet kakav su ostvarivali slikari i grafičari.

Haluginov skulptorski stav je čvrsto baziran na punom uvažavanju osnovnog trojnog načela skulpture sadržanog u sintetičkom odnosu: materijal-masa-prostor. Stvarajući svoje pune plastičke oblike vajar je insistirao na autentičnostima i osobenostima odabranog materijala (kamen, bronza), na afirmaciji skulptorske mase, te na formalnom obuhvatu prostora ili adekvatnom iznalaženju odgovarajućeg ambijentalnog okruženja svojim spomeničkim ostvarenjima. Ono što je krajnji rezultat jednog ovakvog stava jeste ubedljiv i autentičan skulptorski iskaz bogat brojnim metaforičkim mogućnostima ponuđenih percepcijskoj aktivnosti svedoka-posmatrača i tumačenju vajarove »umetničke poruke«.

Tokom sedamdesetih, Haluginove skulpture su posle figuracijskog uvoda, posedovale jedinstvenu koncepciju — pun plastični oblik ovalnog i zaobljenog izgleda bremenite forme »dopunjavan« manjim »izdancima«, »izraštajima« što su »nicali« iz fundamenta ili su u njega bili »uglavljivani«. U ovim formama su i publika i likovna kritika prepoznavali rukohvatne delove brojnih alatlika, a sam autor je njihovo prisustvo tumačio sećanjem na široka seljačka dvorišta i poljoprivredna oruđa što ih je sretao u »avlijama« svog detinjstva. Bilo kako bilo, ovi dodaci su na veoma uverljiv način pokretali i dinamizirali formu, zapravo, usmeravali snažnu unutarnju tektonsku snagu ka određenim akcentima — ono što je pulsiralo u jezgri ovde je izbijalo na površinu i postojalo vidljivo i vizuelno »materijalizovano«. To je Haluginovim skulpturskim ostvarenjima potenciralo taktilne vrednosti, a sve te kamene i bronzane forme su prosto zahtevale od posmatrača da ih dodirnu i osete pod sopstvenim dlanovima.

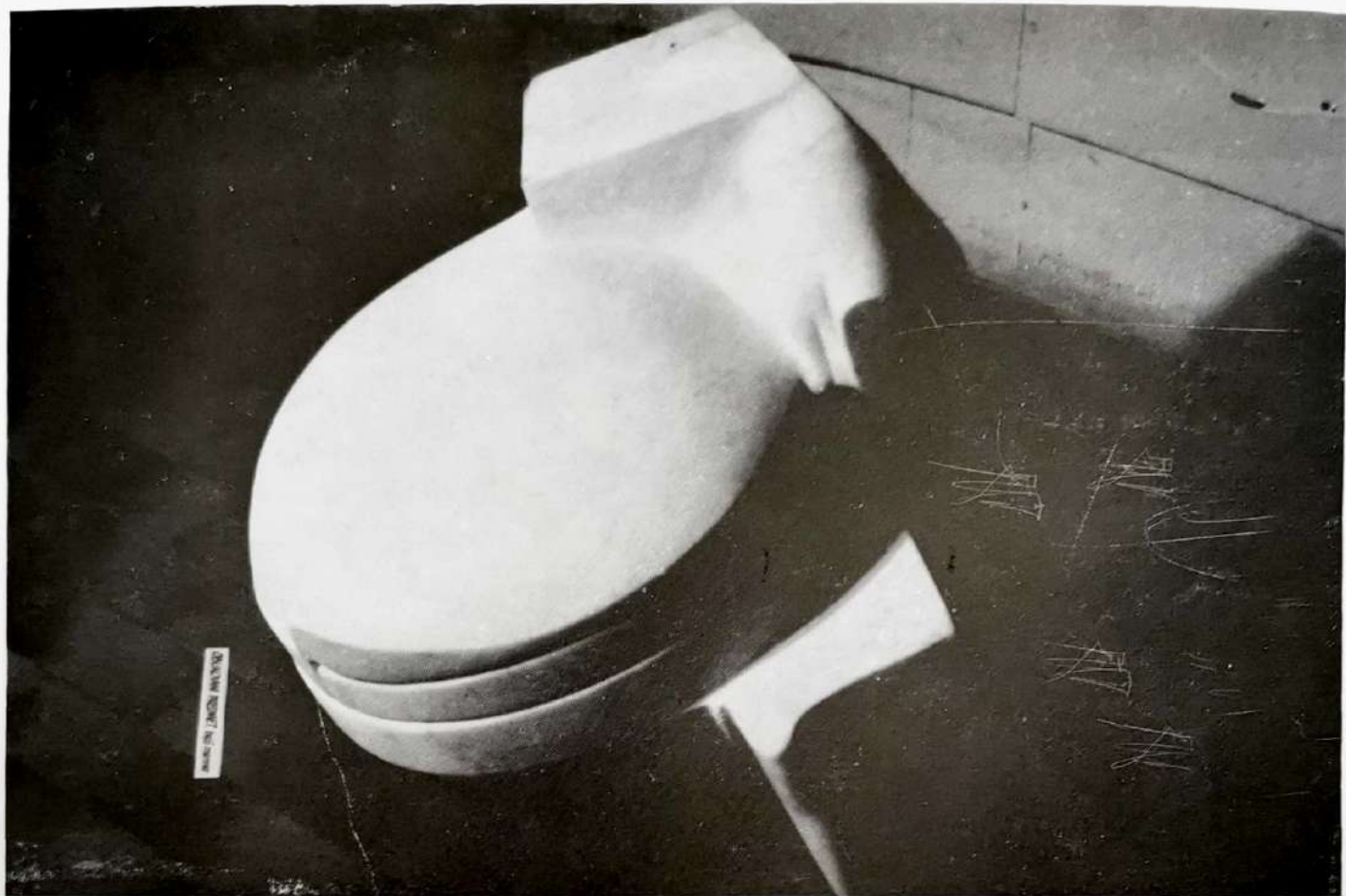
U aktuelnom trenutku skulptura Save Halugina doživljava značajne promene. Sva ta menjanja nisu plod drastičnog i neočekivanog zaokreta nego su plod jednog skladnog i kontinuiranog razvoja određenih plastičnih ideja. Fundament mase iz koje izrastaju novi oblici se smanjuje, dok sami »izdanci« jačaju i rastu produžavajući se u izdužene vretenaste forme. Tim procesom je pojačana dinamika skulptorskog ritma. Zahvaljujući izuzetnoj izvodačkoj sposobnosti Halugina ove izdužene forme zadržavaju ubedljivost. Iako izdužene, još uvek poseduju utisak bremenitosti, zaobljenosti i punog plastičnog dejstva. Umesto ranijih asocijacija na predmete afir-

mišu se oblici organskog porekla, ponegde je čak blago nagoveštena antropomorfna forma, punog erotskog naboja. Takav tretman vajarske forme upućuje na jezik simbola — erotika je najčešće znak sklada, slaganje suprotnosti, privlačenje polova, znak poodnosti i verovanje u budućnost. Istovremeno, izdužene forme kao da su namenjene trajanju. U trenutku kada nastaju ove Haluginove tvorevine to može značiti povratak verovanja sopstvenoj snazi, upozoravanje na demijurške sposobnosti čoveka te ohrabrenje da se prevlada osećanje opšte i epohalne krize u kojoj smo se našli tokom ovih naših osamdesetih.

Istovremeno, treba primetiti da u nekim novijim ostvarenjima kod Halugina postoji određeni spoj geometrizma (manje ili više izraženog) sa formama organskog porekla. Takav spoj je veoma karakterističan za aktuelna nastojanja u umetnosti u kojoj očigledno nije više dovoljno biti neobavezan, razmahnut, ekspresivno subjektivan. Sve smo češći svedoci onim umetničkim mišljenjima i stavovima u kojima se traži i iznalazi racionalni fundamentum, konstruktivna podloga i čvrsto stanište iz kojeg će se izraziti konačan sopstveni sud, iskap koji može biti ubedljiv i delotvoran u aktuelnom trenutku, prijemčiv čoveku ovovremenskih nazora i senzibiliteta.

Svojim najnovijim ostvarenjima, čini se, Sava Halugin izražava baš takve, meritorne, stavove. On je učesnik, ali i tumač svoga vremena. U njegovim skulpturama je sažeto njegovo životno i stvaralačko iskustvo. U njima je zapretno vreme prošlo, ali one govore i o vremenu sadašnjem, mada je vajar svojim umećem i svojom kreativnom snagom, ovim najnovijim oblicima, izduženim formama koje su tako namenjene trajanju, naslutio nešto i od onoga, što je pred nama.

SAVA STEPANOV

Savo Halugin alkotásai a jugoszláviai és a vajdasági szobrászművészetben a hetvenes évek elejétől vannak jelen. A belgrádi Képzőművészeti Akadémia elvégzése után ez a szabadkai alkotó stilizált figuratív formákkal (portrékkal, állatmotívumokkal) kezdte pályáját, majd a fejlődés logikáját követve fokozatos átalakuláson ment keresztül, amely szokatlan, absztrakt konstrukciókhoz vezetett. Ezekkel az absztrakt formákkal vívta ki magának Savo Halugin az öt megillető előkelő helyet szobrászművészetünkben, és csatlakozott az időszerű, új irányzatok vonzáskörébe, amelyben jól megállta a helyét. Ugyanakkor Halugin és még néhány fiatal szobrászművész (mint például Marinkov, Kojić, a későbbiek során pedig Šuput is) munkájának köszönhető az az új és nem várt lendület, amellyel a vajdasági szobrászat minőségi és mennyiségi vonatkozásban is felemelkedett a festők és grafikusok által meghatározott szintre... Savo Halugin alkotói hozzáállásban soha sem tér el a szobrászat három alapelvétől, tehát következetesen alkalmazza az anyag-tömeg-tér szintetikus viszonyát. Tömör plasztikai formáinak megalakításakor szigorúan igazodik a kiválasztott anyag (kő vagy bronz) sajátosságaihoz és eredetiségéhez, kibontakoztatja a szobormű tömegét, nagy hangsúlyt fektet műveinek térbeli elhelyezésére és emlékműveinek a környezetbe való beillesztésére. Ennek a hozzáállásnak a végeredménye az, hogy Savo Halugin művei meggyőzőek, eredetiek, kifejezők és számos metaforikus jelentést kínálnak fel mindazoknak a nézőknek-tanúknak akik igyekeznek megérteni, befogadni a művész üzenetét.

A kezdeti figuratív megoldások után Halugin alkotásai a hetvenes évek folyamán egységes koncepcióvá kovácsolódtak. A tömör, plasztikai, gömbölyű vagy legömbölyített, ám kissé nehézkes formákat a művész az alapműből fakadó »rügyekkel«¹ egészítette ki, vagy »kinövéseket«² ékelt a talpazatba. Ezekben a megoldásokban a tárlatlátogató és a kritikus is valamiféle foggantyúkat ismert fel, az alkotó pedig, saját bevallása szerint, gyermekkori emlékeit fedezte fel, hiszen emlékezetében mély nyomot hagyott a paraszti világ, a tágas falusi udvarokon szanaszét heverő szerszámok. Bárhonnai is erednek ezek a kézreálló, marokbakívánkozó, izgalmat keltő dudorok, rendkívül meggyőző módon tették dinamikusabbá Halugin alkotásait és tulajdonképpen azt a belső lüktető erőt hangsúlyozták ki, amely korábban is érezhető volt, de vizuális szempontból nem jutott kifejezésre. Mindezek a kőből faragott vagy bronzba öntött kézzelfogható részletek arra ösztönzik a nézőt, hogy tapintással érzékeljék a szobrokat.

Napjainkban Savo Halugin jelentős változások élményvilágát tárja, varázsolja elénk. A formabontás azonban nem hoz meglepő, váratlan fordulatot munkáiban, hanem egy folyamatos, harmonikus fejlődési irányvonalról tanúskodik. Maga az alkotás veszt tömegéből és mindinkább átadja a helyet a belőle kinövő dudoroknak és kinövéseknek, tehát az alkotás megnyújtott orsó alakúvá fejlődik. Ezzel az eljárással Halugin még dinamikusabbá teszi alkotásait, munkájának ritmusa felgyorsul, a mesterien kivitelezett forma pedig még meggyőzőbbé válik. A megnyújtott alakzatok még mindig magukon viselik a korábbi legömbölyített tömör plasztikai hatás for-

majegyeit. A tárgyi képzettársítás helyett a néző szerves eredetű, néha alig észrevehetően, finoman érzékeltetett antropomorf alakzatokat fedez fel Halugin legújabb alkotásaiban, amelyekre jellemző a kihangsúlyozott erotikus töltet. Ebből arra lehet következtetni, hogy a művész a jelképek nyelvén kívánja közölni velünk mondanóját. Az erotikus szimbólumok leginkább az összhang, az ellentétek harmóniájának és egységének, a nemek vonzásának, s termékenységének és nem utolsósorban a jövőben való hitnek a jelei. Ugyanakkor a megnyújtott alakzatok mintha az örökkévalóságra utalnának. Mindezek a szimbólumok jelenthetik azt is, hogy Savo Halugin ismét hisz saját erejében, hogy szeretné figyelmeztetni az embert világgalkotói mivoltára és egyben némi vigaszt sugall azok számára, akik a nyolcvanas évek általános, ijesztő válságából nem látják a kiutat...

Említésre méltó tény az is, hogy Halugin legfrissebb alkotásaiban többé kevésbé kifejezésre jut a geometrikus és a szerves élet formavilágának ötvözete. Ez a párosítás egyébként jellemző a mai irányzatokra, amelyek immár nem érik be a kötetlen nagyvonalúsággal, az expresszív szubjektivitással. Egyre gyakrabban vagyunk szemtanúi annak a művészi állásfoglalásnak, amely a racionális alapot keresi és leli meg, amelyben a konstruktív megalapozottság egyéni hangnemet üt meg, ítélkezik és meggyőző kifejezésmóddal közelít a ma emberéhez, az új érzékiséghez.

Ugy tűnik, Savo Halugin legújabb alkotásai éppen ezeket a mérvadó művészi állásfoglalásokat tükrözik. Halugin nem csak részese, hanem tolmácsolója is a jelenkornak. Szobraiban alkotói és élettapasztalatát sűríti össze. Alkotásaiban megreked a múlt, tehát tudásával és kreativitásával, különösen legújabb próbálkozásaival a mához szól, ugyanakkor megnyújtott és az örökkévalóságot szimbolizáló alakzataival a holnapot sejteti...

SAVO STEPANOV

SAVA HALUGIN

Borisa Kidriča 15/8

24000 SUBOTICA

Telefon (024) 22-992

Rođen 1946. godine u Novom Kneževcu. Akademiju likovnih umetnosti završio u Beogradu 1972. godine, a postdiplomske studije 1979. godine.

Vajar, samostalni umetnik.

Učestvuje na simpozijumu »Mermer i zvuci« u Aranđelovcu od 1982. godine.

SAMOSTALNE IZLOŽBE

1978 — Palić

1979 — Beograd, Grožnjan, Subotica, Segedin

1980 — Novi Sad (Galerija Udruženja)

1981 — Novi Sad »Tribina mladih«

1982 — Beograd (Galerija Doma omladine)

1986 — Pančevo (Galerija »Olga Petrov«)
— Sombor (Galerija »Likovna jesen«

ZAJEDNIČKE IZLOŽBE

1968 — Beograd, Studentska izložba (Studentski kulturni centar)

1971 — Beograd, Izložba crteža studenata FLU (Galerija Doma omladine)

1974 — Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)
— Subotica, Sombor, Osijek — izložba u okviru susreta gradova

1975 — Novi Sad, Izložba ULUV-a
— Rijeka, Izložba subotičkih umetnika
— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)
— Subotica, Sombor, Osijek — izložba u okviru susreta gradova

1976 — Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)
— Subotica, Sombor, Osijek — izložba u okviru susreta gradova
— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a
— Novi Sad, Izložba ULUV-a
— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

1977 — Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Subotica, Sombor, Osijek — Izložba u okviru susreta gradova

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Novi Sad, Izložba ULUV-a

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

1978 — Beograd, Prolećna izložba ULUV, ULIS, ULUK („Cvijeta Zuzorić“)

— Ečka, Savremena skulptura i grafika u Vojvodini

— Beograd, 40 godina FLU („Cvijeta Zuzorić“)

— Cetinje, Jugoslovenska umetnost, Biljarda

— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Subotica, Sombor, Osijek — Izložba u okviru susreta gradova

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Beograd, Oktobarski salon

— Novi Sad, Izložba ULUV-a

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

1979 — Beograd, Učesnici izložbi tokom 1979. god. (Kolarčev narodni univerzitet)

— Zrenjanin, Savremena skulptura u Vojvodini

— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Subotica, Sombor, Osijek — Izložba u okviru susreta gradova

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Beograd, Oktobarski salon

— Novi Sad, Izložba ULUV-a

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

1980 — Pančevo, Savremena skulptura u Srbiji (Galerija „Olga Petrov“)

— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Subotica, Sombor, Osijek — Izložba u okviru susreta gradova

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Beograd, Oktobarski salon

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

— Pančevo, I pančevačka izložba jugoslovenske skulpture

1981 — Pariz, Savremena umetnost u Vojvodini (Galerija kulturnog centra)

— Cetinje, Savremena jugoslovenska umetnost

— Rijeka, Bijenale mladih

— Poljska, Grčka, Mađarska — Mlada jugoslovenska umetnost

— Skopje, Savremena jugoslovenska umetnost

— Beč, Umetnost na tlu Vojvodine

— Ljubljana, Savremena likovna umetnost Vojvodine

— Banja Luka, Globalno i lokalno u savremenoj jugoslovenskoj umetnosti

— Murska Sobota, Bijenale male plastike

— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Subotica, Sombor, Osijek — Izložba u okviru susreta gradova

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Beograd, Oktobarski salon

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovički salon

— Pančevo, II pančevačka izložba jugoslovenske skulpture

1982 — Aranđelovac, Izložba 6×6 — Jugoslovenska umetnost

— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Beograd, Oktobarski salon

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

— Pančevo, I, II, III pančevačka izložba jugoslovenske skulpture

1983 — Sarajevo, Dubrovnik, Savremena jugoslovenska umetnost

— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Beograd, Oktobarski salon

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

— Pančevo, III pančevačka izložba jugoslovenske skulpture

1984 — Likovno stvarstvo u Vojvodini

— Novi Sad, Razvoj skulpture u Vojvodini

— Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)

— Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a

— Beograd, Oktobarski salon

— Sremska Mitrovica, Sremskomitrovački salon

— Pančevo, IV pančevačka izložba jugoslovenske skulpture

1985 — Beograd, NOB u delima jugoslovenskih umetnika

- Pariz, Salon nacija
- Beograd, Priština, Novi Sad, Jubilarna izložba ULUS-a
- Alen, Stutgart, Umetnost u Vojvodini danas
- Subotica, Izložba subotičkih umetnika (Gradski muzej)
- Novi Sad, Prolećna izložba ULUV-a
- Beograd, Oktobarski salon
- Pančevo, V pančevačka izložba jugoslovenske skulpture
- 1986 — Zrenjanin, Prolećna izložba ULUV-a
- Subotica, Izložba subotičkih likovnih umetnika (Galerija Likovnog susreta)
- Kikinda, Izložba učesnika međunarodne kolonije „TERRA“
- 1987 — Segedin, Izložba subotičkih umetnika
- Pančevo, Galerija „Olga Petrov“ retrospektive
- Beograd, „Zimske čarolije“ (Sajmište)

IZVEDENI RADOVI NA JAVNIM OBJEKTIMA

- 1975 — Spomenik palim borcima u Starom Zedniku
- 1977 — Bista Jovana Mikića — Subotica
- 1978 — Bista Bose Miličević — Subotica
- 1980 — Portret Save Rajkovića — SNP, Novi Sad

- 1981 — Portret druga Tita — Opštinski komitet Subotica
- 1982 — Spomenik palim borcima u Banatskom Aranđelovcu
- Skulptura „Oblik u prostoru“ — Obrenovac
- Skulptura „Klijanje“ — Subotica
- 1983 — Spomenik ženi Crnotravki, Crna Trava
- 1984 — Spomenik palim borcima, Srpski Krstur
- Portret Ive Lole Ribara, Srpski Krstur
- Autor skulptura za Spomen-groblje u Novom Sadu
- 1986 — Gradska česma, Subotica
- Spomenik žetalačkim štrajkačima, Čantavir

NAGRADE:

- 1970 — Nagrada za skulpturu na četvoroprilskoj izložbi SKC Beograd
- 1978 — Nagrada za stvaralaštvo ULUS, ULUV, ULUK
- 1981 — Nagrada za Titov portret na izložbi 40 godina socijalističke revolucije naroda i narodnosti u Vojvodini

- 1982 — Nagrada fonda Moše Pijade na izložbi Savremena jugoslovenska umetnost u Skopju
- Nagrada „Ferenc Bodrogyari“, Subotica
- 1984 — Otkupna nagrada sa Sreskomitrovičkog salona, Sremska Mitrovica
- Nagrada „Jovan Popović“ Novi Sad
- 1986 — Nagrada SIZ-a kulture Vojvodine
- Oktobarska nagrada grada Subotice
- 1987 — Nagrada za kvalitet „Tapiserija“, Slovenjgradec
- 1987 — II nagrada na jugoslovenskom konkursu za spomenik Josipu Brozu Titu a Zagrebu

SKULPTURE

Bronzani odlivci 10 eksponata
Terakota 5 eksponata
Kamen 25 eksponata

FOTOGRAFIJE SKULPTURA U PROSTORU

10 eksponata
CRTEŽI (Izvirani tuš u boji)
40 eksponata

RADOVI SU NASTALI U PERIODU OD 1970. DO 1987. GODINE

Izdavač
Kiadó
Likovni susret

Képzóművészeti Találkozó
24000 Subotica, Lenjinov park 5

Glavni i odgovorni urednik
Fő- és felelős szerkesztő
Marta Hegediš

Predgovor
Bevezető
Sava Stepanov

Prevod
Fordította
Szabó József

Postavka izložbe
A kiállítást aranzálja
Schadi

Tehnički urednik
Technikai szerkesztő
Schadi

Štampa
Nyomda
GZ „Panonija“ Subotica

Tiraž:
Példányszám:
200 komada